

FINIS

Úgy emlékszem, valaha boldog voltam ezen a vidéken. Mert a kezdet kezdetén és még előbb, elcsodálkoztam e mechanikai konstrukción, amint ott hevert. S küszködve fölállítottam, álljon rendesen és stabilan: kerekeivel az égbolt felé. Egy szobor! A levegőben a két kerék, az áttételek, a pedál hajtókarja s a tengely eszméje, a gumiráf kapaszkodása a falccal, hát igazán! Meghajtottam kézzel a pedált, és forgott a kerék. A lánc-szemek szegecsei elliptikusan körbeügettek a kettős fókusz. És zenélt a mobil-szobor, ahogy faággal megérintettem az eszményien nyurga küllőket. E széptani lendülettel az ember sebesen haladt: az objekt nyeregbe emelte a földet, és szállt velünk a szabad térben. De gyanútlan is az ember. Felejténé, bár tehetné, a sötét percet, amikor kíváncsian először fordította visszájára, mármint kerekeire a szerkezetet, hogy ráüljön, hogy lélekölő módon megismételje a vén, fásult tévedéseket. Aki erre képes, az egyébre is, karikás szemmel a madárfészket is leveri, merthogy kerek. Azóta minden biciklista vezekel, s az első mobil feloldozó, szférikus zenéje után sóvárog. A rekorderek a legszomorúbbak, nem a végtelen kaptatót győzik le, hogyan is juthatnának föl a gerince, ahol a nap jár, hanem a vágyat, hogy kiálljanak az élbolyból, fölfordítsák a gépet, és hallgassák, mint muzsikálnak a küllők. Ha nyeregben tekerünk, halálos tény, hogy minden mozdulatlan, hogy hanyatt esett a világ, instabil lett a gurulás, és semmi öröm sincs a monoton pedálozásban. Fullaszt e hiábavaló küszködés, földézem a régi időket, gépem eredendően praktikus állapotát, midőn szabadon száguldottak velem a látomások. Mert néha megkísért a gondolat, hogy helyben állok, s nem dőlök el, mert a kerekek kivájták a talajt, már kormányig merültem a földbe. Szalajt a lánc, nyaklik a pedál, bokámat belógó gyökér cseszteti, és jön föl a víz. Olykor kisütött a nap. Mert eszembe jutott öregapám. A faluban neki volt az első biciklijé. Dalolva hajtotta. Fából volt a sárhányó. Akár egy hangszer, szemlélődő leírás szerint egy pentatonban meglovagolt gordonka, acél és fa archaikus harmóniája. Tudta ő, a gypűvédők fortélyos utódja, mi a nyereg: a gödör mindig korai, ugrass ki, ne bőgj. Már szülőfalud nevében, a Kerkában is ott a kerék. Tettem hozzá az ő hangján, szellemi alapvetés gyanánt. Mélyre ástam magam, míg végre kivetett a föld. És nyertem némi távot, némi időt, mintha leelőzhetné a hajsza a halált. A gép meg én, két megkopott szerkezet, egymás áttételeivel küszködünk. Látásom megromlott, akárha rönköt emelnék, tarka pamacsok pattantak el a szemem előtt. Vége, bekarikáztam a tandem-időbe. Ül előttem valaki. Hová kormányoz, ki lehet? Elliptikus sors-lépcsőző, monociklikus terheltség, eleven rémlátás? A pokol kalauza régi nyomatról, brummogó ördögi dongó-motor, belehajt a mocsárba? Féltem. Aki csak érinti e kört, az az excentrikus elme semmit sem fog föl, fejtegetésbe bonyolódik, hogy az út végén élénk ül-e valaki, helyben állunk-e vagy haladunk? S hogy a kerék mi volna: nem az Univerzumtól az atomok mélyéig mindent leigázó vákuum, a Semmi glóriája-e? A magamfajta efféléket szóba sem hoz, megpihenne végre. Tarka foltok táncoltak az orrom előtt, mint az utolsó vízió, ha megszorul a torkon a hurok, ha az ítélet mint önsorsunkat veti nyakunkba a régi kerék-ideát. És beleszoktam a félelembe. Életmód az is. Félholtomban színes absztraktok billegetek előttem, s váltak egyetlen, kerek lanka-képletté, figurálisan hominizált test-tájékká. Mint amikor női fenék billent, ha nyári szoknyában létráról meszel. Tetszetős kompozíció. S már irigyeltem alatta a nyeret. Erőre kapva, mint egy érzélgős mobil, tekertem utána a közös vázon. Így értünk a cselekménybe. Hová hajtunk? Sehová, szólt hátra. Lefékezett, hogy pillanatra belássak képzelgéseim mögé. Nehezen szálltam le, elvasasodott a csontom. Tántorogtam. Hát tudtam én, hogy csak kegyecskéd lehet az, csillantottam meg ijedtemben a nikkelezett humort. Kezet fogtunk. A kormány vas-csővéhez szoktam, furcsa emberi keze volt. Jó volt pillanatra belekapaszkodni. És levette a napszemüvegét. Viszonzásul félszegen felajánlottam svájcisapkámat, húzza a nyeregre. Mert védi ezt a szép szoknyát. Hm. Egy zöld ruhaszáritó csipeszt adott cserébe. A nadrágszáramat gondosan összefogni. Így történhetett, hogy már ketten voltunk a tájban. És a gép. Lássunk neki, sok a teendő. A sapkát a nyeregre húzta, én megcsiptettem a nadrágszáramat. Nyújtózkodtam, ő is hasonlóan gimnasztikázott egy keveset. Hát így. Alaposan rákészültünk. És fölfordítottuk a masinát. Stabilan állt. Két oldalról megmarkoltuk a pedált, összenevettünk, s vadul megteker-tük. Szikráztak a küllők, zúgott a légben a kerék. Leültünk a fűbe és néztük a szobor-mobilt. Ültünk egymás mellett. A kerék csak forgott, forgott, pihentető száguldásban röpült velünk a föld. Aztán lelassult kerék és glóbusz. Még átlendültek a holtpontra. És alig-alig, de megint. Majd minden megállt. És túl e látványosságon, mert nem maradt élő, hogy nézhetné, lefordult az erdő mögé a nagy, vörös szkíta kerék.